

"Læs stort interview med Søren Søndergaard om den grønne trepart på de næste sider

"Vores faglighed *skal* med ved bordet. Læs lige en meningsmåling og fortæl mig, om du hellere vil overlade til fremtidige politiske flertal at lege gavebod med vores jord."

Søren Søndergaard, formand, L&F

Rigtig mange af vores udfordringer kan vi løse samtidig i den grønne trepart. Men opgaven er svær, og L&F bliver ikke i rummet for enhver pris, fastslår L&F-formand Søren Søndergaard. Foto: L&F

Søren Søndergaard om grøn trepart: Fordel for landbruget med stor aftale, men vi er ikke med for enhver pris

Treparten er på nuværende tidspunkt vores bedste mulighed for en samlet politisk vision, en gennemtænkt arealstrategi og længe ventet arbejdsro. Men selvom treparten bør lede efter klimavirkemidler med positive sideeffekter for vandmiljøet så skal den under ingen omstændigheder sætte sig på arbejdet med vandplanernes reduktionsmål.

Af Thyge Hansen

? Hvad er dine succeskriterier i den grønne trepart?

Vi står på en brændende platform. Trods danskernes generelle opbakning, så fylder landbruget voldsomt i medierne og på Christiansborg. Og det er uanset om vi taler klima og CO2-afgift, natur, biodiversitet, iltsvind og meget mere. Holdningerne til vores

erhverv er skarpe og massive.

For mig er det afgørende, at vi fastholder regeringsgrundlagets ambitioner og trepartens oprindelige vision. I trepartens kommissorium (den officielle opgavebeskrivelse, red.) står der, at vi skal lave en vision for det danske landbrugs- og fødevarerhverv, herunder en plan for arealanvendelse. Og i regeringsgrundlaget bliver det fastslået, at det skal ske samtidigt med, at Danmark samlet set ikke mister arbejdspladser, vi bevarer konkur-

renceevne og sikrer grøn omstilling af vores stærke danske fødevarerproduktion

Det er i min optik den rigtige tilgang. Vi skal værne om Danmark som en landbrugsnation, og vi skal gerne have kendskab til vores grundlæggende rammevilkår mange år frem. Det indebærer, at vi får talt om det hele i treparten. Det er ekstremt kompliceret og tager tid. Men alternativet er værre. For det kan jo ikke nytte noget, at man sidder i ét ministerium og designer afgiftsmodeller, mens et andet ministerium taler om kollektive virkemidler og i et helt tredje arbejder man så med nye klimateknologier og arealer til grøn energi.

I et interview om arealanvendelse tidligere på ugen sagde Jørgen E. Olesen (professor,

Aarhus Universitet, red.), at mange i al snakken om arealer tager fødevarerforsyningen for givet. Og det er spot on. Der er en voksende efterspørgsel på fødevarer, og Danmark huser nogle af verdens dygtigste landmænd. Det er helt afgørende at understrege, at en fortsat robust fødevarerproduktion skal være udkommet af treparten. Og der kommer ikke flere hektar, så vi bliver nødt til at have en samlet tilgang – og forsøge at løse flere udfordringer på en gang.

? Det lyder måske lige lovligt ambitiøst...?

Ja, og der er jo ingen garantier for, at det lykkes. Jeg er ikke med i en aftale for enhver pris, og jeg er ikke limet til stolen i forhandlingsrummet.

Hvem er vi?

Landbrug & Fødevarer er erhvervsorganisationen for landbruget, fødevarer- og agroindustrien. Vi sætter den erhvervspolitiske retning for erhvervet og skaber konkurrencedygtige rammevilkår for udvikling og produktion i Danmark i samspil mellem medlemmer og politikere. Vi understøtter vores medlemmer i at være globale forbilleder for grøn landbrugs- og fødevarerproduktion.

Men vi bliver nødt til at give det et seriøst forsøg. Jeg bliver da til tider enormt frustreret og får kortvarigt lyst til at forlade rummet. Men det får vi bare ikke noget ud af nu. Vores faglighed skal være med ved bordet. Læs lige en meningsmåling og fortæl mig, om du hellere vil overlade til fremtidige politiske flertal at lege gavebod med vores jord.

? CO2-afgiften er med et stort politisk flertal reelt uundgåelig. Hvordan skal den se ud, for at den er spiselig for dig og dine medlemmer?

En CO2-afgift på landbruget er ikke nødvendig. Men du har jo nok ret i, at den er uundgåelig. Men vi kan sagtens levere på den grønne omstilling uden flere afgifter. Og så er vi inde ved kernen af, hvorfor vi sidder i rummet. For det er min opgave at trække afgiften i en retning, så den er så tålelig som muligt. Så den ikke kvæler den klimaeffektive landmands mulighed for at producere og investere i fremtiden.

? CO2 er en ting. Der er også forhandlinger om kvælstofindsats og vandmiljø, som ikke ligner verdens nemmeste, og som ikke er en del af treparten?

Alt statens arbejde om vandplaner og reduktionsmål for kvælstof ligger i landbrugsaftalen og foregår i et andet rum. Kommissoriet for treparten skal ikke genåbnes.

Men. For der er et men. I landbrugsaftalen står der netop, at vi skal nå vores kvælstofmål med kollektive virkemidler - og de kollektive virkemidler hænger jo sammen med arealstrategien. Arealstrategien er en central del af treparten. Og når vi taler om arealer, så er det dumt ikke at tænke i flere funktioner på én gang, og det gælder blandt andet virkemidler, der også gælder vandmiljøet. Det er til vores fordel at løse så mange ting på én gang som muligt.

Men trepartens opgave er under ingen omstændigheder at overtage arbejdet med selve vandplanerne. Det skal holdes adskilt.

? Det virker, som om vi er på vej til at tale rigtig meget om multifunktionel arealanvendelse?

Ja! Hvis man læser regeringsgrundlaget, så står der, at vi skal omlægge 100.000 hektar lavbundsjord, og vi skal rejse 250.000 hektar ny skov i Danmark. Vi skal have knapt 40.000 hektar vedvarende energi på land. Vi skal have fordoblet det økologiske areal i Danmark i forhold til 2018. Det vil sige yderligere cirka 250.000 hektar økologi. Ved siden af kører så arbejdet med at etablere kollektive virkemidler for at levere på vandplanerne. Det kræver også arealer. Og endelig er der i regeringsgrundlaget et ønske om at undersøge behovet for grundvandsparke. Her taler vi op mod 200.000 hektar.

Hvis man lægger alle de hektar sammen, så nærmer vi os en million hektar! Det er fuldstændig vanvittigt, og det er lige præcis derfor, jeg siger, vi skal tænke tingene sammen. Hvis der skal rejses skov på grund af klimaeffekten, så bør det gøres et sted, hvor det også har en effekt med hensyn til drikkevandsbeskyttelse, en

effekt for biodiversitet, natur, kvælstof og så videre. For så har vi faktisk løst en lille håndfuld problemer på den samme hektar. Alle de her planer kommer – med eller uden os i rummet. Og alternativet til at tænke det sammen er, at vi skal omlægge to eller tre hektar, hver gang én var nok.

? Hvor langt er du villig til at gå for at nå et resultat?

Jeg er villig til at gå ret langt, men jeg er ikke med for enhver pris. Jeg vurderer ikke, det vil gavne mig at fortælle om vores røde linjer her, men lad mig sige det sådan; en aftale skal give mening for os landmænd og de kommende generationer. Den skal fastholde vores konkurrenceevne og samtidigt levere på samfundets forventninger til os, så vi får ro til at dyrke det gode landmandskab og levere på den grønne omstilling.

Jeg bruger alle mine vågne timer på at arbejde med og tænke på det her. Og faktisk også nogle af de timer, hvor jeg sover, for jeg er så småt begyndt at drømme – eller have mareridt om man vil – om treparten. Jeg synes, vi skylder fremtidens landmænd at søge den store aftale, sådan at vi kommer ud af den her kamppladszone på så mange fronter som muligt og kommer ind i noget, der er mere konstruktivt.

» Det er helt afgørende at understrege, at en fortsat robust fødevarerproduktion skal være udkommet af treparten. Og der kommer ikke flere hektarer, så vi bliver nødt til at have en samlet tilgang – og forsøge at løse flere udfordringer på en gang.«

Formand Søren Søndergaard, Landbrug & Fødevarer

? Hvad tror du der sker, hvis du går din vej og smækker med døren, og der kommer en aftale uden jer?

Rejser vi os og går fra bordet, så overlader vi rammerne for Danmarks fødevarerproduktion til andre. Så lander der stadig en eller flere aftaler – men uden vores aftryk. Selv hvis forhandlingerne braser sammen, og tiden går, så kommer der jo før eller siden en ny regering. Og ja, så er vi tilbage ved de aktuelle meningsmålinger.

Jeg har godt bemærket, nogen mener, vi skal forlade treparten nu. Og det havde da også været lettere. At være sur. At overlade det til de andre. At være i opposition til det hele. Men prisen for korslagte arme kan blive for høj. Hvis nogen når frem til den konklusion, at vi skal forlade forhandlingsrummet nu, så er der noget galt med analysen. Så har man næppe gennemtænkt alternativet. Alternativet er ingen indflydelse, hårdere regulering og at vi i mange år frem skal have en endnu mere fragmenteret de-

bat om vores erhverv.

Det er absolut en af de sværeste opgaver, jeg har været på i mit liv. Og det fylder alt i mit arbejdsliv og også i min familie. Vi kan næsten ikke tale om andet end det her hjemme på Baldershavn. Vi er i et halvår lige nu, hvor - hvis vi gør det her klogt - så kan vi være med til at definere en god fremtid for dansk landbrug i rigtig mange år frem i tiden.

Men jeg har også brug for at gentage, at jeg ikke kan garantere en aftale. Og hvis jeg vurderer senere, at det er bedst for vores medlemmer, at jeg går ud af rummet, så gør jeg det. Men for nuværende ville det være meningsløst og populistisk.

? Men du er ikke bekymret for en sprængning eller uro i L&F på den her konto?

Jo, selvfølgelig er jeg bekymret. Det er en del af min opgave at være bekymret og hele tiden lytte til, hvad medlemmerne ønsker. Jeg lytter mig heldigvis til, at de fleste af vores medlemmer er meget, meget konstruktive trods nervøsitet. Vi skal have nogle robuste muligheder for at drive fødevarerproduktion, uanset om vi producerer kød, mælk eller planter, om vi fremstiller energi eller skaber ny natur. Det bliver svært det her, men jeg hører også en tro på fremtiden, hvis vi får stabile rammer.

? For et par år siden, i forbindelse med landbrugsaftalen, sagde du 'vi undgik en atombombe ved at sprænge en håndgranat'. Men debatten og det politiske drama kører stadig. Hvorfor tror du på den baggrund, treparten kan give ro og stabilitet?

Jeg er ikke helt enig med dig i det spørgsmål. Husk, at det er implementeringen af aftalen, vi diskuterer lige nu. Landbrugsaftalen definerede, at målet er 55 procent CO2-reduktion i 2030 i forhold til 1990, mens resten af samfundet har en 70 procent målsætning. Det skal vi huske. Når det er sagt, så har du ret i, at der er ikke helt ro om aftalen endnu. Vi mangler at blive enige om, hvordan vi leverer og implementerer. Det er så det, vi gerne skulle blive enige om med treparten.

? Forhandlingerne sker i en tid med slagterilukninger i Sæby og Ringsted. Koster det opbakning?

Ja, det er ingen hemmelighed. På Christiansborg oplever jeg stor opbakning til, at vi har en produktion af smågrise, som bliver fedet op i Danmark og slagtet og forarbejdet på danske slagterier. Der er til gengæld nærmest ingen politisk opbakning til den anden værdikæde, hvor smågrise eksporteres ud af landet. Det er klart, at den seneste udvikling er med til at flytte den politiske stemning.

? De sidste måneder har der været meget landmandsaktivisme i Europa, og det har tilsyneladende også givet resultater i EU. Kan du udelukke at Landbrug & Fødevarer går den vej, hvis treparten ender med et helt uspiseligt resultat?

Jeg har ikke noget principielt mod demonstrationer. Det er en del af vores Grundlov. Men hvis vi ender der en dag, så gør vi det på en anden måde. I hvert fald hvis jeg skal beslutte det. Nogle steder i Europa har man i ren frustration spredt gylle og møg i gaderne. De har haft sine grunde, men det er ikke en specielt værdig måde at deltage i demokratiet på. Vores erhverv er en del af vores omkringliggende samfund. Ikke i krig med det. Jeg håber, vi kan holde den der.

Jeg ved ikke, om man kan sige, at aktivisme virker. Men man kan i hvert fald sige, at det har været med til at give nogle refleksioner i EU-systemet i forhold til den måde, man har lavet landbrugspolitik det seneste stykke tid. Og så er det klart, at det hele skal ses i lyset af, at der er valg til Europa-Parlamentet om to måneder. Forud for det har politikerne og embedsmændene ikke ønsket flere konflikter.

? I stod på en linje med klar modstand mod en CO2-afgift. Hvorfor har I forladt den? Der er jo også politisk støtte blandt andet fra Danmarksdemokraterne?

Jeg ved såmænd ikke, om vi har forladt den. Jeg kan genkende meget af Inger Støjbergs retorik i det, vi også førte kampagne på op til og under folketingsvalget. Men de er et politisk parti, og vi er en interesseorganisation. Og der er forskel. For det er mit job at forholde mig til den politiske virkelighed og det eksisterende flertal. At bruge vores adgang til at få så meget faglighed og viden med ind i aftaler og lovgivningsprocesser.

Landbruget kan simpelthen ikke holde til, at vi ikke går ind og prøver at påvirke den debat, så det, vi kommer ud med, bliver så tåleligt som muligt.

? Lad os skrue tiden frem til nytår 2024. Hvordan ser verden ud for landbruget og for Landbrug & Fødevarer?

Jeg håber og tror på, vi har fundet hinanden i den grønne trepart. At vi har sat klare L&F-aftryk på aftalen. At vores erhverv har fået arbejdsro. At de unge mennesker, der går med drømme og planer om at blive selvstændige landmænd, har mulighed for at tale med banken om deres forretningsstrategi uden store bekymringer for deres rammevilkår. Vi skal i større grad placere den danske landmand i centrum som arealforvalter – uanset om arealet er skov, natur eller marker – og gå fra en fortælling i debatten om, at det er landbruget mod naturen, til at det er landbruget sammen med naturen.

Udfordringen med mange politiske aftaler de seneste ti år har været, at de har manglet implementeringskraft. Bureaukrati og sløve processer har forsinket alt for meget. Så mit håb til nytåret 2024 er også, at implementeringen af klimavirkemidler, landbrugsaftalen og trepartens beslutninger er kickstartet.

Jeg vil ikke bilde nogen ind, at det her bliver hverken nemt eller hyggeligt. Hverken inde i treparten eller i tiden efter. Til gengæld er det altfagende, og alternativet er værre.

Kontakt os

Du er altid velkommen til at kontakte Landbrug & Fødevarer på telefon **33 39 40 00** eller mail info@lf.dk

Følg Landbrug & Fødevarer på sociale medier

Facebook

- Landbrug & Fødevarer
- Søren Søndergaard, formand for Landbrug & Fødevarer

LinkedIn

- Landbrug & Fødevarer
- Merete Juhl, adm. direktør, Landbrug & Fødevarer

Instagram

- @landbrugogfoedevarer
- @s_soendergaard

Twitter

- @spisekammeret